

Л.Д. Тодоріко¹, В.І. Петренко²,
І.В. Єременчук¹, А.О. Герман¹

¹Буковинський державний медичний університет, Чернівці

²Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Київ

Психосоматичні та соматопсихічні синдроми у клініці хвороб органів дихання

Розуміння багатофакторності у поясненні природи соматичного і психічного при хронічних хворобах органів дихання є важливим як для раціональної терапії, так і для спроби заново налаштувати сімейні, професійні взаємини, а також по-новому проводити вільний час у відповідь на обмеження через хронічні недуги.

Ключові слова

Психосоматичний синдром, соматопсихічний синдром, хвороби органів дихання, туберкульоз.

Останніми роками в нашій державі як науковий напрям інтенсивно розвивається психосоматична та соматопсихічна медицина, оскільки спостерігається тенденція до ширшого розуміння цих патологічних станів. Частота психосоматичних розладів коливається від 15 до 50 % серед населення, а у загальномедичній практиці — від 30 до 57 % [1].

Тісний взаємозв'язок психічного і соматичного вивчали протягом багатьох століть, від часів Гіппократа і Арістотеля. Німецький лікар з Лейпціга І. Хайнрот (J. Heinhroth, 1818) вважав, що багато соматичних хвороб є психогенними, особливо в етичному аспекті, і вперше у 1818 р. запровадив термін «психосоматика». Німецький психіатр М. Якобі у 1822 р. увів поняття «соматопсихічні хвороби» як протилежні, але які водночас доповнюють поняття «психосоматичні», наголошуючи на домінуванні тілесного у формуванні деяких хвороб. У загальноприйнятий лікарський лексикон терміни «психосоматика» та «соматопсихіатрія» ввів лише століття по тому F. Deutch (1922). Термін «психосоматичний» остаточно прижився в медицині завдяки віденським психоаналітикам, і з того часу психосоматична медицина значиться як «прикладний психоаналіз у медицині». Фландерс Данбар, Франц Александер сприяли появи

зацікавлення до психосоматичних проблем, і вже до кінця 1950-х років у американській науковій літературі було опубліковано майже 5000 статей про соматичну медицину з точки зору психологів. Серед тих, хто розвивав цей напрям, слід назвати таких відомих аналітиків як Адлер, Сонді. У Росії найближче до цього напрямку підійшли вчені школи І.П. Павлова під час розробки методу експериментального неврозу. Вітчизняна медицина визнає єдність соматичного і психічного, організму та особистості у всій складності взаємодії їх. М.Я. Мудров, С.П. Боткін, Г.А. Захар'їн та інші наголошували на тому, що потрібно враховувати особистісні характеристики хворих як під час діагностики, так і лікування.

Сьогодні термін «психосоматика» має два значення: одне пов'язане з його застосуванням у галузі медицини, друге — з хворобами, в патогенезі яких важливу роль відіграють психологічні, психовегетативні чинники та риси особистості. Розлади, які належать до психосоматичних, вміщують не лише психосоматичні хвороби в традиційному, вузькому розумінні цього, а й значно ширше коло порушень, тобто соматизовані розлади, патологічні психогенні реакції на соматичні хвороби та інші, а також психічні розлади, які часто ускладнюються соматичною патологією.

Останніми роками найбільшої популярності набуває психосоматичний підхід до будь-яких хвороб, що охоплює проблеми внутрішньої кар-